

RESERAPPORT FRÅN FOLK OCH FÖRSVAR
STUDIERESA TILL ATHEN
9-12 OKTOBER 2016

INLEDNING

Grekland står inför många och omfattande utmaningar. 2015 var ett skakigt år inrikespolitiskt med både val och omval, situationen innebar att landet under ett års tid hade två olika premiärministrar, dock båda från partiet Syriza som även vann omvalet i november. Grekland är även starkt präglad av flyktingsituationen då det är ett av Europas största transitländer. Den globala finansiella krisen 2008-2009 drabbade Greklands ekonomi hårt och landets BNP har minskat med 25 % sedan krisen startade. Arbetslösheten är den högsta i EU och ligger på cirka 24 %. Arbetslösheten för unga ligger på runt hela 50 %. Landet arbetar hårt med att implementera de reformkrav som långivarna ställt för att kunna stabilisera den grekiska ekonomin. Cypernfrågan är därutöver fortfarande högst aktuell.

Vi åkte till Athen för att ytterligare öka vår förståelse och kunskap om läget i Grekland samt för att få en bild av hur framtiden ser ut.

Samtalen och diskussionerna under resan kretsade i stor utsträckning kring den situation som råder både på öarna och på fastlandet, till följd av flyktingsituationen. Men det blev även långa och många diskussioner om EU, olika bilaterala relationer, ekonomisk utveckling och grekisk inrikespolitik. Allt komprimerat till tre dagar, i skuggan av ett majestätiskt Akropolis.

Deltagarnas olika intresseområden samt yrkes- och organisationsbakgrunder bidrar i sådana här sammanhang alltid till ett stort mervärde. Det blir givande diskussioner med breda perspektiv och det adderar kunskap. Deltagarna på den här studieresan bidrog i högsta grad med kloka och intressanta infallsvinklar under mötena, och till en mycket god stämning. I början av studieresan delades deltagarna in i grupper med uppgiften att bevaka olika ämnesområden under resans gång. Följande reserapport redovisar deltagarnas intryck och iakttagelser under resan.

I utformandet och genomförandet av resan har Folk och Försvar haft ett ovärderligt samarbete med Sveriges ambassad i Athen. Vi vill framföra ett stort tack till ambassadör Charlotte Wrangberg med medarbetare. Ett särskilt tack till Niki Gypari på ambassaden. Med ambassadens hjälp blev det ett program med många intressanta möten och perspektiv.

Vi vill även framföra ett tack till Ronnie Nilsson från Utrikesdepartementet som delade med sig av sina kunskaper och reflektioner under förmötet inför avfärden.

Lena Bartholdson, Generalsekreterare Folk och Försvar

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	2
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
MIGRATION- OCH FLYKTINGSITUATIONEN.....	4
FÖRSVAR- OCH SÄKERHETSPOLITIK.....	7
Bakgrund	7
Turkiet och Cypernfrågan	7
Framtida kris- och säkerhetsutveckling.....	8
DEN EK. SITUATIONEN, EK. UTVECKLING OCH EK. RELATION TILL EU	10
INRIKESPOLITIK OCH POLISIÅRA FRÅGOR	14
PROGRAM.....	17
DELTAGARLISTA	201

MIGRATION- OCH FLYKTINGSITUATIONEN

Anders Lindberg, Magnus Sjöland och Lennart Wohlgemuth

Greklands geografiska läge i ett historiskt oroligt hörn i Europa har medfört att landet med jämna mellanrum har fått se flyktingströmmar komma till landet. Bara sedan kalla krigets slut har tre sådana flyktingvågor nått Grekland. De första två som en konsekvens av Jugoslaviens sönderfall och fortsatta oroligheter på Balkan. Dessa två vågor kom till Grekland landvägen och hanterades relativt väl av landet. Den tredje som nu pågår kommer över havet från Turkiet till de närbelägna Grekiska öarna (främst de Dodokaneiska öarna).

Syrienkrisen som nu varat sedan 2011 och har lett till att Turkiet tagit emot nära tre miljoner syriska flyktingar. Dessa är enligt turkisk lagstiftning inte berättigade till asylprövning utan behandlas som gäster som skall återvända eller återförvisas hem så fort konflikten upphört. Detta medför att de är mycket sårbara och befinner sig i stor utsträckning i limbo. Frågor som arbete, skolgång för barn och en fungerande social situation med hälsovård och försörjning är i allmänhet inte lösta på något godtagbart sätt. Framförallt så far barnen illa, och många kan ha missat flera år av sin skolgång.

Mycket få av dessa flyktingar flyttade dock under de första åren vidare från Turkiet. Med början i april 2015 har man sett en allt stridare ström av syrier (och delvis andra grupper) med hjälp av flyktingsmugglare ta sig den korta vägen mellan Turkiet och de närbelägna öarna. Hur denna ström ökade så snabbt finns det olika meningar om i Grekland. Oppositionen anklagar regeringen och framför allt Syriza för att dessa öppnade slussarna genom en alltför positiv syn på flyktingar i Grekland och på det sätt som de instruerade kustförsvaret att hantera flyktingmottagandet medan regering inklusive UNHCRs representanter lägger huvudansvaret på den politik som Turkiet förde.

Den troliga förklaringen är en kombination av så kallade pull- och push-faktorer. Situationen för flyktingarna i Turkiet (men även Libanon och Jordanien) försämrades samtidigt som den så kallade Västra Balkanrutten öppnades. Många tog då chansen att fly på grund av ett uppdämt behov och social misär. När Tysklands förbundskansler Angela Merkel signalerade att Tyskland var berett att ta emot flyktingar påverkade det troligen starkt människors vilja att ge sig av. Samtidigt skapade debatten i Europa en känsla av att vägen snart kunde stängas vilket skapade en känsla av stor brådska.

Resultatet blev en massiv flyktingström framför allt från september 2015 vilket ledde till ett totalt antal flyktingar på 850 000 under 2015 varav majoriteten under andra halvåret. Detta väckte omedelbart stor uppståndelse både i Grekland och i övriga EU dit flyktingvägen snabbt rörde sig vidare. Detta var även flyktingarnas uttalade avsikt, de ville till länder som Österrike, Tyskland och Sverige. I stort sett ingen avsåg frivilligt att stanna i Grekland eller i andra länder längs den Västra Balkanrutten.

Grekland saknade på alla nivåer tillräckliga resurser att ta emot och hantera detta stora antal flyktingar. Det gällde kontrollen över sjögränsen, möjligheten att ta emot och registrera flyktingarna och organisationen för asylprövning. Flyktingarna kom därför okontrollerat in till Grekland och strömmade vidare till resten av EU och framför allt till Tyskland.

Det stora flödet till vissa länder berodde på att flyktingarna var väl informerade om asylprocessen och möjligheterna att få stanna samt att de höll kontakt via sociala medier med andra som flytt innan vilken blev en stark faktor i val av slutdestination.

Med viss eftersläpning och först efter Grekland vädjat om hjälp påbörjade EU en process som syftade till att stödja Grekland på alla områden i flyktingkedjan. EUs organ för gränskontroll FRONTEX fick uppdrag att stödja Greklands med utrustning personal och operationellt arbete. UNHCR och andra relevanta organ och enskilda organisationer fick pengar och resurser att stödja Grekland att utveckla och genomföra ett system för asylprövning enligt internationell lagstiftning.

Samtidigt påbörjades en politisk dialog med Turkiet i syfte att få Turkiet att kontrollera och stoppa utvandringen av flyktingar. Detta ledde till ett avtal eller så kallat "uttalade" (Statement) mellan Turkiet och EU från 18 mars 2016 med regler som trädde i kraft 20 mars.

Grunden i avtalet är att alla syriska flyktingar som kommer till Grekland ska skickas tillbaka och att EU i gengäld ska ta emot samma antal flyktingar från läger i Turkiet. I avtalet ingår även åtaganden från EU om visumfrihet för turkar som vill resa till EU när vissa krav är uppfyllda och stora summor pengar till flyktinglägren i Turkiet.

Avtalet ledde till omedelbart stopp i det stora flödet från mer än 50 000 flyktingar i januari resp. februari 2016 till under 5000 per månad därefter. Samtidigt har flyktingrutten genom Balkan i det närmaste nästan helt strypts genom gränskontroller och stängsel. Kvar i Grekland finns från tidigare ca.

50000 flyktingar som bor i undermåliga läger på fastlandet och verkar fast där. Samt ca 15 000 nya flyktingar som kommit efter 20 mars och som skall falla under avtalet med Turkiet.

Dessa siffror verkar vara mycket osäkra och vi fick uppgifter om att antalet är lägre eftersom flyktingar egentligen avvikit men finns kvar i statistiken.

Med hjälp från utomstående har nu en asylprövningsprocedur utarbetats med snabbspår för syrierna som faller under avtalet. Även om man nu kommit igång med detta visar det sig att tidsåtgången framför allt för överklagandeprocessen är så krävande att man ännu inte skickat tillbaka någon syrier enligt avtalet. 600 flyktingar har dock skickats tillbaka men dessa är dels sådana som inte önskar söka asyl i Grekland och andra grupper om inte har asylrätt i Grekland. För afghaner och irakier finns ännu ingen beslutad procedur så de är just nu helt i limbo. Den omfördelning av flyktingar i Grekland (och Italien) till andra EU länder som beslutades om av EU-kommissionen tidigare i år har i princip inte kommit igång ännu.

Det verkar således som att man just nu har kontroll över situationen. Mycket kan göras bättre och resurser krävs fortfarande från EU och medlemsländerna. Framför allt lämnar den sociala situationen i lägren både på fastlandet och på öarna mycket övrigt att önska. Dessutom måste asylprövningsprocessen verkligen komma i gång på allvar. Orosmolnet som hänger över det hela är dock huruvida avtalet med Turkiet kommer att hålla och huruvida den oroliga situationen där kan leda till en ny våg av flyktingar över havet. På allra sista tiden har också en mindre men dock ökande ström av flyktingar tagit sig över landgränsen från Turkiet. Alla hoppas att en ny flyktingvåg inte skall komma till stånd men alla fruktar att något kan utlösa en ny politik från Turkiets sida. Representanter från Polisen sa sig vara oroliga för en ny afghansk flyktingvåg efter att Pakistan i mitten av november kommer att avhysa mer än 1.5 miljoner afghaner från sitt land. Andra ser den ökade oroligheten i Turkiet efter kuppen som en tändande gnista medan andra oroar sig för ökat våld i Syrien. Greklands svaga ekonomi gör det svårt att se hur Grekland skulle klara en ny flyktingvåg av den dimension som man genomgick 2015, framför allt nu då Balkanvägen är mer eller mindre stängd och detta är säkert Turkiet och dess president Erdoğan väl medvetna om. EU:s migrationspolitik eller brist därpå liksom dess förhållningssätt visavi Turkiet blir avgörande för hur det skall gå under den närmsta tiden.

FÖRSVARSPOLITIK OCH SÄKERHETSPOLITIK

Olof Erixon, Peter Hederstedt och Björn Sola

Greklands säkerhets- och försvarspolitik börjar och slutar med relationen till Turkiet. Ända sedan frigörelsen från det ottomanska imperiet under 1820-talet så har Grekland ängsligt spejat mot sin stora granne i öster. De historiska motsättningarna sträcker sig nästan tusen år tillbaka i tiden, och antagonismen mellan de två är grundmurad – såväl i det grekiska som det turkiska psyket. Detta är en grundförutsättning som alla bedömare av Greklands säkerhets- och försvarspolitik måste besinna.

BAKGRUND

Grekland uppfattar sig som arvtagare till både det klassiskt grekiska och det bysantinska arvet. Det bysantiska imperiet fick sin egentliga slutpunkt redan med slaget vid Manzikert 1071. Då blev de bysantinska styrkorna i grundslagna av de seldjukiska turkarna, som en tid dessförinnan börjat vandra in i Anatolien. Efter denna tid kunde grekerna aldrig mer göra anspråk på en stormaktsställning. Det bysantiska rikets långa dödskamp avslutades med den ottomanska erövringen av Konstantinopel 1453. Därefter var så gott som alla greker underkastade ett turkiskt övervälde i mer än 350 år. När det ottomanska imperiet föll samman efter det första världskriget så såg den nyfödda grekiska nationalismen en chans att återerövra en stor del av det som gått förlorat 1071. Segrarmakternas avsedda styckning av Anatolien i fördraget i Sèvres 1920 gav också åt Grekland ett rejält stycke land, i den västra delen mot Egeiska havet. Man var dock inte nöjd med detta utan avsåg att försöka förverkliga det som då kallades "Den stora idén" – Megáli Idéa. Det efterföljande kriget – med ömsesidiga massakrer och andra fruktansvärda övergrepp från båda sidor – ledde till en total seger för den nyss födda turkiska staten och ty följande etnisk rensning på båda sidor. Den ömsesidiga bitterheten lever än idag. Fördraget i Lausanne 1923 fastställde gränserna mellan Grekland och Turkiet. Trots detta föreligger alltfört en stark men lågintensiv konflikt parterna emellan om gränsdragningen i Egeiska havet. När man nu från turkiskt håll förefaller att ifrågasätta Lausannefördragets giltighet skapar det rädsla i Grekland och väcker alla historiens spöken till liv.

TURKIET OCH CYPERNFRÅGAN

Förhållandet till Turkiet är fortsatt helt centralt för Grekland. Huvudskälet till detta är Turkiets och Erdoğan's uppfattning att öarna i EGEAN området bör tillhöra Turkiet.

Turkiet markerar detta dagligen genom att kränka sjö- och luftrum samt ofta genom direkta överflygningar med stridsflyg över öarna. Det är inte utan att tankarna går till Gotland och hur vi skulle hanterat motsvarande scenario där.

Med hänsyn till utvecklingen i Turkiet är det lätt att förstå den fortsatta oro som genomsyrar hela den grekiska administrationen avseende detta motsatsförhållande med den militärt mycket starka grannen i öster. Vad gäller Cypern kommer vi inte se en lösning där i närtid, eftersom Turkiet för närvarande inte avser avsäga sig rollen som garantimakt, vilket Grekland och Storbritannien kan göra. Mellan turk- och grekcyprioter har det dock gjorts stora framsteg de senaste åren. Möjligen har vi en lösning inför ett ev. turkiskt EU-medlemskap?

FRAMTIDA KRIS- OCH SÄKERHETSUTVECKLING

Grekland stödjer mycket av sina säkerhetsutmaningar kring medlemskapen i EU och Nato. Grekland förväntar att flera säkerhetspolitiska utestående frågor på sikt ska lösas inom EU och/eller Nato, bland annat frågan runt namnet Makedonien, flyktingsituationen, relationen med Turkiet och den ekonomiska krisen.

Flyktingsituationen har dock satt EU-samarbetet på sin spets. Ett avtal skapades mellan Turkiet och EU den 20 mars som i korthet går ut på att alla flyktingar som kommer till Grekland från Turkiet och saknar giltiga resehandlingar ska skickas tillbaka till Turkiet, om de inte väljer att ansöka om asyl i Grekland. Detta är en situation som kan förvärra den redan känsliga relationen med Turkiet. EU:s gemensamma system för att hjälpa varandra vid kriser fungerar till viss del. Men samtidigt visar EU:s oförmåga att samarbeta och enas kring den rådande flyktingsituationen att samarbetet är relativt svagt.

Dock tack vare Frontex verkar det som om att EU-samarbetet och stödet till Grekland med flyktingkrisen har kommit igång och fungerar väl. Frontex är EU:s gemensamma gränskontrollbyrå och samordnar medlemsstaternas gränskontroll. Deras uppgift är att i samarbete med medlemsländerna koordinera det operativa arbetet vid EU:s yttre gränser. Byrån ska göra det genom att säkerställa samordningen av medlemsstaternas insatser, och på

så vis bidra till att personkontrollen vid och övervakningen av medlemsstaternas yttre gränser håller en effektiv, hög och enhetlig nivå.

Sverige är en nation bland många som via Frontex samarbetet stödjer Grekland genom insatser från Kustbevakningen och Polisen. Vidare beslutade regeringen att Sverige, genom MSB, ska stödja Grekland med boendestöd för hanteringen av flyktingsituationen. Sveriges erbjudande är ett direkt svar på Greklands förfrågan om stöd som skickats till alla medlemsländer via EU:s Civilskyddsmekanism.

Mycket hopp står till den nya europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån som precis har inlett sin verksamhet, mindre än ett år efter det att kommissionen först tog initiativ till den. Denna myndighet är precis det svar på dagens säkerhets- och migrationsutmaningar Europa behöver anser EU. Byrån kommer att utföra stresstester vid de yttre gränserna för att upptäcka sårbarheter innan en krissituation uppstår. Den kommer nu också att ha möjlighet att bidra med operativt stöd till grannländer utanför EU som ber om stöd vid gränsen och dela information om gränsöverskridande brottslighet med nationella myndigheter och europeiska organ till stöd för brottsutredningar. Den har också en nyckelroll vid Europas sjögränser tack vare de nya kustbevakningsfunktionerna. Enligt det nya uppdraget är byråns roll och verksamhet betydligt mer omfattande. Det här ska också bidra till att uppfylla EU:s åtagande att Schengenområdet ska fungera normalt igen och att de tillfälliga inre gränskontrollerna ska avskaffas senast i slutet av året, i enlighet med kommissionens färdplan att återvända till Schengen den 4 mars 2017.

DEN EKONOMISKA SITUATIONEN, EKONOMISKA UTVECKLINGEN OCH RELATIONEN TILL EU AVSEENDE EKONOMI

Hans Arvidsson, Anne-Marie Pålsson och Hases Per Sjöblom

"Det verkar som om de tror att den grekiska solen gör att vi inte behöver äta..."

Bland grekiska mångåriga traditioner har krossandet av porslin förbjudits men (o)organiserade och omfattande strejker är fortfarande frekventa. Vår studieresa inleddes och avslutades följdenligt med strejker – flygledarna påverkade dock i högre grad vår ankomst än vad den strejkande hotellpersonalen gjorde den sista dagens morgon (se bild nedan).

Flygledarstrejken var en tydligt uttalad protest mot de av "externa parter" påtvingade privatiseringarna – främst inom gas, el, telekom, hamnar och flygplatser. Dessa komplicerade processer tar minst 5-10 år, om de går bra. Men det gör de inte, bland annat som en följd av de omfattande protesterna från starka, fackliga organisationer – allt detta enligt den grekiska näringslivsfederationen.

Hotellpersonalen strejkade för att ledningen beslutat skära ner deras löner genom att ta bort fyra månadslöner i två steg – det första var redan genomfört. Med en ursprunglig bruttoårslönen på € 9 000 blir givetvis förlusten av 1/3 mycket kännbar, speciellt som minst € 3 600 årligen går till att betala hyra för boendet och nästan lika mycket går direkt i skatt. Till detta kommer att exempelvis skolböcker och sjukvård nu inte längre är gratis.

Inofficiellt har man sedan länge behövt betala, läs: muta, för att få tillgång till sjukhusvård. Denna "småskalekorruption" avser den sittande regeringen bekämpa genom "att publicera sjukhusens operationslistor på internet" – ett, som man hoppas, effektivt sätt att ge lika vård till alla. Vi tillåter oss att tvivla på såväl detta som på att man lyckas minska korruptionen kopplad till stora investeringsprojekt genom "en ny, öppnare och mera transparent upphandlingsprocess". Att tallrikarna på hotellet åker i golvet – denna gång av ilska och inte eufori – lär ju knappast vara något att förundras över...

Den ekonomiska situationen är med andra ord dystert för grekerna. Annat var det 2004 när Grekland anordnade OS. Förutom sportsliga framgångar, växte landet då så snabbt att många bedömare såg det bara som en tidsfråga innan den grekiska ekonomin kommit ikapp de rikare EU-länderna.

Men Lehmankraschen 2008 satte punkt för denna utveckling. Världens länder kastades ner i den djupaste ekonomiska och finansiella krisen sedan 30-talet. Grekland var ett av de länder som drabbades allra hårdast. Sedan toppåret 2009 har landets BNP fallit med 25 procent.

Att det gick så illa för Grekland berodde på att tillväxten skedde med lånade pengar. På några få år växte statsskulden från strax över 60 procent till närmare 180 procent av BNP. För att få en uppfattning om storleken kan den jämföras med den svenska skuldkvoten när den var som högst under vår 1990-talskris. Den uppgick då till knappa 80 procent av BNP.

Maj 2010 blommande den grekiska krisen ut för fullt. Misstro från landets långgivare gjorde att Grekland stod inför ett akut hot om statsbankrott. Världens finansiella marknader drabbades av grekfrossan.

Det var då trojkan grep in: IMF, ECB och EU. Nödlån medgavs mot det att Grekland förband sig att reformera sin ekonomi. Under påtryckningar från trojkan har regeringen under åren 2010 till 2012 drivit igenom fem omfattande åtstramningspaket. Vid alla tillfällen har parlamentets beslut lett till omfattande demonstrationer. Åtgärderna kan sammanfattningsvis sägas bestå av en kraftigt minskad offentlig sektor, sänkta statliga löner och bonusar, minskade offentliga åtaganden, höjd pensionsålder och höjda skatter. Även krav på reformer som underlättar privatiseringar har ställts.

Istället för expansion och satsningar framåt blir det sparande. Med den följden att BNP fortsätter att krympa och arbetslösheten att bita sig fast på EUs högsta nivå: 25 procent totalt och 50 procent bland de unga.

Anmärkningsvärt är också de kraftfulla lönesänkningar på 30 procent som drivits igenom sedan 2010. Med det har Grekland återställt sin konkurrensförmåga i förhållande till andra länder såsom den var innan krisen.

Den stramare ekonomiska politiken har i hög grad påverkat den grekiska vardagen. Mindre pengar i plånboken, ökad arbetslöshet och sämre offentlig service. Regeringen under premiärministern Alexis Tsipras försöker balansera mellan ett folkligt missnöje i en åtstramad ekonomi och långgivarnas reformkrav. Ingen enkel balansgång och de opinionsundersökning vi fick ta del av indikerar att regeringsskifte ter sig sannolikt efter nästa val.

Nu kan dock skönjas en viss optimism. För nästa år prognosticeras en svag tillväxt om knappa en procent och underskotten i bytesbalansen beräknas ha ersatts av ett svagt överskott. Allt tack vare de strukturella reformer som Grekland genomfört.

Men det krävs mycket stora överskott under lång tid för att Grekland ska kunna betala tillbaka sina skulder. En uppgift som ter sig minst sagt utmanande. När Tsipras tillträdde som premiärminister 2015 var hans förhandlingsbud att skulderna skulle skrivas ner. I det avseendet blev dock förhandlingarna ett totalt nederlag. Trots att IMF efterlyst en skuldnedskrivning har EUs institutioner har ännu så länge motsatt sig detta. Först 2018 är man från EUs sida beredd att titta på skuldsituationen. Man

kan förmoda att detta är tänkt att fungera som ett incitament för Grekland att faktiskt genomföra de reformer EU anser behövs för att landets ekonomiska utveckling långsiktigt ska präglas av sundhet och stabilitet.

Men fram till dess fortsätter strejkerna och protesterna från de missnöjda medborgarna.

INRIKESPOLITIK OCH POLISIÄRA FRÅGOR

Michael Malm, Ida Texell, Carl Johan von Seth och Ulf Wickbom

Vi är alla greker. I den mörka frukosttimmen ligger Parthenon upplyst på sin borghöjd. Tempelruinen påminner oss om ett kulturarv som är västerländskt men också universellt. De gamla grekerna skapade demokrati, förnuft och individ, allt i ett försök att hitta en mening i tillvaron. På det ganska nya Akropolismuseet beskrivs den antika gudaläran som "ett system för att förstå och förklara en komplex tillvaro". Idag fyller obegripliga kvarvar och andra osynliga partiklar en liknande roll.

Vi är alla greker. Några dagars intensivt studiebesök i Aten räcker för att se Grekland som ett land som alla andra – bara med lite mer av allt: lite mer ekonomisk kris till följd av globaliseringen, lite större hot från nästa våg av flyktingar, lite mer populism i politiken, lite mer djupt rotad korruption och en gnista terrorism som när som helst kan tända präriebranden. Det finns en ständigt underliggande oro för de två miljoner flyktingar som finns i lägren i Turkiet som bricker i ett politiskt spel. Det finns 1,5 miljoner afghaner i läger i Pakistan med osäker framtid där.

Den grekiska polisens stabschef Zacharoula Tsirigoti berättade för oss, att polisen har haft framgångar i sina aktioner mot människosmugglarna. Arbetet med att registrera flyktingar med hjälp av modern teknik går också framåt. Men ännu mer internationellt samarbete krävs, hävdade hon.

Vi är alla greker. När Greklands nuvarande ekonomiska kris började, betraktades landet av många som en oviktig del av EU och eurozonen. Ett "Grexit" var en tänkbarhet. Nu, bara några år sedan har Grekland blivit en strategisk nyckelbricka i Europa. Förhållandet till Turkiet, Ryssland, Cypern och Balkan berör hela EU. Har ligger den stora inkörsporten för flyktingströmmarna till Europa.

Men Grekland är också annorlunda på många sätt.

De två stora, länge statsbärande partierna Pasok och Ny Demokrati, förlorade den gemensamma regeringsmakten i valet 2015. Pasok fick bara 4,7 procent av rösterna. Grekland fick en koalitionsregering med det vänsterinriktade Syriza och Anel, som ligger långt högerut på den politiska skalan.

Till den grekiska politikens märkligheter hör också att Syrizas ledare Alexis Tsipras klarade en 180-gradersvolt utan att tappa förtroendet och regeringsmakten. Folkomröstningen sommaren 2105 om åtstramningspolitiken och stödpaketet gav en majoritet på 68 procent nejsidan som ville få slut på nedskärningar och beroendet av EU, EU:s centralbank och IMF. Efter omröstningen fortsatte Tsipras den tidigare förda politiken.

Grekland är inte ensamt om inslaget av extremnationalism i politiken. Men i andra länder sitter inte hela partiledningen inför rätta, anklagade för mord på en sångare och annan grov brottslighet. Partiet Gyllene Gryning behåller trots detta sin ställning som landets tredje största parti.

Det finns en underström av våldsam politisk protest i Grekland. Professor Maria Bossi, expert på terrorism, hävdade, att det finns omkring 2000 personer, som kallar sig "anarchi". I skiftande lösa nätverk har de utfört bankrån, anstiftat mordbränder och skickat brevbomber. Flera dödsfall kan knytas till "anarchis" aktioner. De uppträder inte sällan som huliganer på idrottsevenemang. De knyter band till kriminella, inte sällan under fängelsevistelser.

Ungdomsarbetslösheten och utanförskap är en orsak till dessa gruppers förakt för samhället. Gyllene Gryning har bidragit till upptrappningen av våldet i samhället, menar hon.

Grekland har hittills varit förskonat från terrorism med ursprung i islamisk extremism. Men professor Bossi är vaksam inför invandring av muslimer från Balkan och Mellersta Öster. Hon ser hur nya organisationer bedriver propaganda och sår split mellan olika muslimska grupper. Grekland är också ett transitland för IS-rekryter och krigare.

Ekonomiskt är Grekland sakta på väg framåt. Fortsatta stödpaket kommer kanske inte behövas. Politiskt har Grekland allt starkare stöd från EU av solidaritet och egenintresse. Men samhällsbygget är bräckligt, inte minst till följd av korruptionen som ingen rår på. Det var betecknande, att Adonis Georgiadis, vice ordförande i Ny Demokrati, redogjorde för partiets program mot korruption, men lade till: En viss korruption är oundviklig.

Det framgick att den svarta marknaden utgör ca 30% av Greklands BNP, dvs en avsevärd del av Greklands totala produktion av varor och tjänster. En förklaring till detta skulle kunna vara att medborgarna i Grekland inte litar på att staten och statens institutioner kan förvalta det gemensamma och

tillhandahålla det som jag som medborgare behöver. Man skulle kunna säga att kontraktet mellan medborgare och stat i Grekland är svagt till skillnad från exempelvis Sverige.

Vad får då ett svagt kontrakt för konsekvenser för utvecklingen av Grekland? Troligtvis är detta hämmande för den genomgripande förändring som Grekland står inför när det gäller att omstrukturera landet för att komma till rätta med den ekonomiska krisen, en kris som i sig bara är ett symptom på fundamentala strukturella problem. Grekland står därför inför en "hönan och ägget" situation. För att lösa sina strukturella problem behöver man ett starkare samhällskontrakt samtidigt som man behöver utveckla samhällskontraktet genom att genomföra strukturella reformer.

RESANS PROGRAM

SÖNDAG 9 OKTOBER

- 04:30 Samling
Arlanda, Terminal 5
- 06:00 Avresa
SAS, SK1833
- 10:40 Ankomst
- 12:30 Lunch med presentationsrunda på hotellet
Hotell Royal Olympic (Athanasίου Diakou 28-34)

MÅNDAG 10 OKTOBER

- 08:15 Samling i hotelllobbyn
- 08:20 Avfärd med buss till residenset
(Ioannou Metaxa 56, Filothei)
- 09:00 Briefing av ambassadör Charlotte Wrangberg och ambassadråd
Patrik Svensson
- 10:15 Avfärd till ministeriet för medborgarskapsskydd
(Kanellopoulou 4, 7 tr, Bakoyannis Conference Room)
- 10:45 Möte med generallöjtnant Zacharoula Tsirigoti (stabschef, grekiska
polisens högkvarter)
Briefing om brottslighet, terrorism, strategier, bemanning och
lägesbeskrivning. Tolkning grekiska-engelska
- 11:55 Avfärd till Transparency International Hellas
(Thetidos 4)
- 12:15 Möte med vice ordförande Angelos Syrigos & chefen Andreas
Antypas
- 13:10 Avfärd till ELIAMEP (Hellenic Foundation for European & Foreign
Policy)
(Vas. Sofias 49)

- 13:20 Möte med Prof. Thanos Dokos och Prof. Theodoros Couloumbis
Briefing om bl.a. inrikespolitik samt relationerna mellan Turkiet-
Grekland
- 14:30 Lunch tillsammans med Monika Ekström, EU-kommissionen
Briefing om migration/flyktingfrågan
(Byzantine & Christian Museum, Vas. Sofias 22)
- 16:10 Avfärd till Praxis
(Athens Polyclinic, Paioniou 5)
- 16:30 Möte med programkoordinator Dina Vardaramatou
- 17:15 Avfärd med buss till hotellet
- 18:45 Samling i hotellobbyn
- 18:50 Avfärd med buss till residenset
- 19:30 Mottagning på residenset med inbjudna gäster
- 21:30 Avfärd med buss till hotellet

TISDAG 11 OKTOBER

08:15	Samling i hotellobbyn
08:20	Avfärd med buss till UNHCR (Michalakopoulou 91)
08:45	Möte med Ann Maymann, vice representant för skyddsfrågor
10:00	Avfärd till försvarsministeriet (Mesogion 227-231, Cholargos)
10:45	Möte med ambassadör Trifon Paraskevopoulos, generaldirektör för försvarspolitik och internationella relationer
11:20	Avfärd till restaurang "Black Duck Garden" (Athens City Museum, Ioannou Paparigopoulou 5-7)
11:50	Lunch med ambassadråd Ioannis Mallikourtis, EU korrespondent, chef på enheten för gemensam utrikes- och säkerhetspolitik vid grekiska utrikesministeriet
13:40	Avfärd till SEV (Hellenic Federation of Enterprises) (Xenophontos 5, Syntagma Square)
13:20	Chefsekonom Michael Massourakis informerar om "The Greek Economy: Adjustment, Investment and the New Growth Model"
15:10	Avfärd till Kustbevakningen i Pireus (Akti Vassiliadi, Gate E-E1)
15:45	Möte med chefen för Frontex, Grigorios Apostolou
16:30	Möte med vice amiral Antonis Vidalis, generalinspektör för den grekiska kustbevakningen Information om flyktingsituationen, säkerhet bl.a. på öarna
17:30	Avfärd till Pireus universitet (Androutsou 150, 6tr, kontor 606, Pireaus)
17:45	Möte med professor Maria Bossi om terrorism
18:45	Avfärd till restaurang "Ammos" i hamnen Mikrolimano (Akto Koumoundourou 44, Mikrolimano)
19:15	Middag på restaurang Ammos
Ca. 21:00	Avfärd med buss till hotellet

ONSDAG 12 OKTOBER

08:10	Utcheckning och samling i hotellobbyn
08:20	Avfärd med buss till partiet Ny demokrati (Pireos 62, Moschato)
09:00	Möte med Adonis Georgiadis, vice ordförande för Ny demokrati
09:50	Avfärd till Regeringskansliet (Maximos huset, Vas. Georgiou 1)
10:15	Möte med regeringens pressansvariga och rådgivare hos premiärministern, Aggelos Tsekeris.
11:15	Avfärd till flygplatsen
12:55	Avresa Athen SAS, SK1834
15:30	Ankomst Arlanda

DELTAGARLISTA

Hans Arvidsson
Konsultchef
4C Strategies

Anne-Marie Pålsson
Docent och krönikör
Lunds universitet

Lena Bartholdson
Generalsekreterare
Folk och Försvar

Hases Per Sjöblom
Ordförande och chef
Försvarsunderrättelsesdomstolen

Olof Erixon
Ansvarig internationell
handelspolitik
Svenskt näringsliv/
Vice ordf. Folk och Försvar

Magnus Sjöland
Ordförande
SME-D

Lina Hast
Programansvarig
Folk och Försvar

Björn Sola
Kansliråd
Regeringskansliet

Peter Hederstedt
Chef internationella
relationer på Ledningsstaben
Försvarsmakten/
Högkvarteret

Ida Texell
Förbundsdirektör/räddningschef
Brandkåren Attunda

Stefan Hjort
Governmental Relations
GKN Aerospace

Carl Johan von Seth
Ledarskribent
Dagens Nyheter

Anders Lindberg
Ledarskribent
Aftonbladet

Ulf Wickbom
Journalist

Michael Malm
Kurssamordnare
Försvarshögskolan

Lennart Wohlgemuth
Professor
Göteborgs universitet